

Dementiezorg voor Elkaar 2017 – 2020

DEMENTIEZORG
VOOR ELKAAR

Praktijk-
verbetertrajecten

Register Dementiezorg
en Ondersteuning

Zorgstandaard
Dementie herzien

Kennisdeling

Praktijkverbetering

Dementiezorg voor Elkaar was een programma om de praktijk van dementiezorg en -ondersteuning in Nederland te verbeteren. Het stimuleerde dat de zorg en ondersteuning voor mensen met dementie die thuis wonen, nog meer worden afgestemd op hun persoonlijke leefwereld, over de grenzen van wonen, zorg en welzijn heen. Persoonsgericht en integraal dus. Het programma liep 4 jaar (2017 – 2020) en werd gefinancierd door het ministerie van VWS. In Dementiezorg voor Elkaar werkten samen Movisie, Nivel, Pharos, Trimbos-instituut en Vilans. Het programma was één van de pijlers van het Deltaplan Dementie.

Dementiezorg voor Elkaar ondersteunde samenwerkingsverbanden bij het oplossen van problemen waar ze tegenaan lopen. Die ondersteuning moest aan drie criteria voldoen:

- voor professionals die samenwerken / samenwerkingsverbanden,
- bedoeld voor implementatie- en zorgvernieuwingsvragen,
- betreft het verbeteren van persoonsgerichte en integrale zorg.

Korte vragen

Dementiezorg voor Elkaar heeft in totaal 90 korte adviesvragen beantwoord. Dit waren relatief eenvoudige vragen die een adviseur snel kon beantwoorden. Zoals: het begeleiden van een bijeenkomst, meedenken over vraagstukken en meeschrijven en -lezen met meerjarenplannen.

Voorbeeld

‘Sinds begin dit jaar is het regionale dementienetwerk weer meer actief. Toch lukt het niet goed om alle partijen goed betrokken te krijgen. Een aantal partijen zijn trouw aanwezig op het overleg dat 2x per jaar plaats vindt.

Kennisvoorbeeld: beleids- hulp voor gemeenten

Gemeenten spelen een belangrijke rol bij zowel bewustwording van en voorlichting over dementie als bij het organiseren van passende persoonlijke ondersteuning voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Nu waren er al diverse instrumenten waarmee gemeenten hun dementiebeleid konden vormgeven, maar de behoefte was groot die beter op elkaar te laten aansluiten. Daarom gaf het Delta-plan Dementie aan Dementiezorg voor Elkaar de opdracht een beleidshulp te ontwikkelen voor gemeenten. Samen met gemeenten werd deze beleidshulp ontwikkeld: een stappenplan om een gemeentelijk dementiebeleid op te zetten, met praktische tips, inspirerende voorbeelden en tools. [Bekijk Beleidshulp](#)

Ik zou graag eens een bijeenkomst organiseren waarbij alle ketenpartners aanwezig zijn, met een programma wat alle partijen aanspreekt. Hoe moet ik dit aanpakken. Ik hoor graag jullie advies.’

HET CIJFER

4 jaar heeft het programma Dementiezorg voor Elkaar gelopen

8,8 Het cijfer dat lezers in 2020 geven als waardering voor de nieuwsbrief van Dementiezorg voor Elkaar

2503 het aantal volgers van de LinkedIn-groep Dementiezorg voor Elkaar

Muziek

‘Ons netwerk lag op zijn gat. De vraag hoe we de partijen weer bij elkaar kregen, was best heel pittig. Het aanbod van Dementiezorg voor Elkaar om mij daarbij te ondersteunen, klonk mij als muziek in de oren.’ *(ketenregisseur dementie)*

Implementatietrajecten

Bij de implementatietrajecten gaven adviseurs van Dementiezorg voor Elkaar intensieve ondersteuning voor het oplossen van vraagstukken (3, 6 of 9 maanden). Dat kon bijvoorbeeld gaan om ‘inhoudelijke’ praktijkvragen of vragen over organisatie en financiering, vaak ook een combinatie van inhoud, organisatie en financiering. In totaal zijn 65 van deze implementatietrajecten uitgevoerd. In 60 trajecten is vooruitgang geboekt en bij 50 trajecten is het doel of zelfs meer dan het doel behaald.

Voorbeelden

‘Ons netwerk bestaat al een tijd. Door de ontwikkelingen is een herijking gewenst. Wij willen doorontwikkelen naar een slagvaardig

netwerk dat samenhangende en doelmatige zorg en begeleiding biedt. Hoe kunnen we ons netwerk op een efficiënte en effectieve manier coördineren? Op welke schaal, met welke taken en bevoegdheden? Rekening houdend met relevante ontwikkelingen. En hoe zorgen we dat we de ketenpartners zoveel mogelijk betrekken bij de herinrichting van de ketencoördinatie?’

‘Ons dementienetwerk (14 gemeenten) wil betere informatievoorziening over de mogelijkheden voor mensen met dementie en hun naasten. Per gemeente moet inzichtelijk worden wat er voor mogelijkheden zijn van niet pluis tot de laatste fase (het hele zorgpad). Zodat casemanagers en andere professionals beter op de hoogte zijn van het aanbod in zorg en welzijn, ook voor specifieke doelgroepen.’

Kennisvoorbeeld: ondersteuning bij dementie en corona

De uitbraak van het coronavirus had natuurlijk ook veel impact op mensen met dementie en hun naasten. Dementiezorg voor Elkaar verzamelde specifieke informatie voor de zorg en ondersteuning voor deze doelgroep en publiceerde dat op de coronapagina op de website. Ook ontwikkelde het een stappenplan om juist ook in deze periode te komen tot samen beslissen met mensen met dementie en inventariseerde het hoe de dagbesteding vorm kreeg en kan krijgen, met een vragenlijst en een webinar. [Bekijk overzicht](#)

HET CIJFER

219 het aantal inhoudelijke vragen om ondersteuning dat aan Dementiezorg voor Elkaar is gesteld

Anders kunnen

‘Dementiezorg voor Elkaar heeft mensen geïnspireerd. Al plant je maar een zaadje bij mensen, zodat ze er toch anders over na gaan denken. Ik had zelf bepaalde ideeën en een visie over goede dementiezorg, maar door Dementiezorg voor Elkaar zie ik dat het ook anders kan. Voor bepaalde regio's heeft Dementiezorg voor Elkaar heel veel geholpen, lokale pareltjes zijn dat echt.’

(Gerben Jansen, casemanager dementie, voorzitter vakgroep dementieverpleegkundigen V&VN)

Innovatievraag gezamenlijke besluitvorming

Samen beslissen bevorderen van professionals met mensen met dementie en hun naasten. Dat is een belangrijke voorwaarde voor persoonsgerichte zorg en ondersteuning, maar niet altijd eenvoudig. Dementiezorg

voor Elkaar maakte bestaande tools voor samen beslissen toepasbaar voor mensen met dementie en stimuleerde dat professionals deze tools ook gingen gebruiken (campagne, workshops, intervisies). Het deed dat samen met onder andere casemanagers en Hogeschool Windesheim.

Kennisvoorbeeld: inspiratieflitsen

Om samen beslissen te bevorderen met mensen met dementie ontwikkelde Dementiezorg voor Elkaar in het najaar van 2019 zogenaamde inspiratieflitsen. Door vier korte opdrachten te maken, in verrassende videoboodschappen toegelicht door casemanager Gerben Jansen, konden professionals en belangstellenden leren over en meer doen aan gezamenlijke besluitvorming. Zij kregen zo inzicht in hoe zij in hun werk besluiten nemen met en over mensen met dementie, hun naasten en andere professionals. Ook kregen zij praktische tips. In totaal meldden zich bijna 300 mensen aan om wekelijks een inspiratieflits in hun mailbox te ontvangen. [Bekijk inspiratieflijsten](#)

HET CIJFER

5 organisaties werken samen in Dementiezorg voor Elkaar: Movisie, Nivel, Pharos, Trimbos-instituut en Vilans

161.751: het aantal bezoeken aan de website dementiezorgvoorelkaar.nl

25 het aantal aanbevelingen in de Zorgstandaard Dementie.

Regio-aanpakken

In de regioaanpak van Dementiezorg voor Elkaar werkten adviseurs met dementienetwerken in de regio's aan het oplossen van vraagstukken die in meerdere regio's spelen of gaan spelen.

Jonge mensen met dementie

Door verschillende oorzaken wordt dementie op jonge leeftijd niet altijd snel herkend. Dementiezorg voor Elkaar wilde de zorg en ondersteuning aan hen verbeteren. Het deed dat onder meer door vroegsignalering te verbeteren, de informatiefunctie te versterken, de wensen te inventariseren voor een expertgroep en ondersteuningsgroepen mogelijk maken voor mantelzorgers. 3 dementienetwerken en het Kenniscentrum Dementie op Jonge Leeftijd zijn hierbij betrokken. De resultaten zijn gedeeld op adviesgroepbijeenkomsten van het Kenniscentrum Dementie op Jonge Leeftijd en diverse andere kennisproducten verschenen, met name om dementie op jonge leeftijd sneller te herkennen.

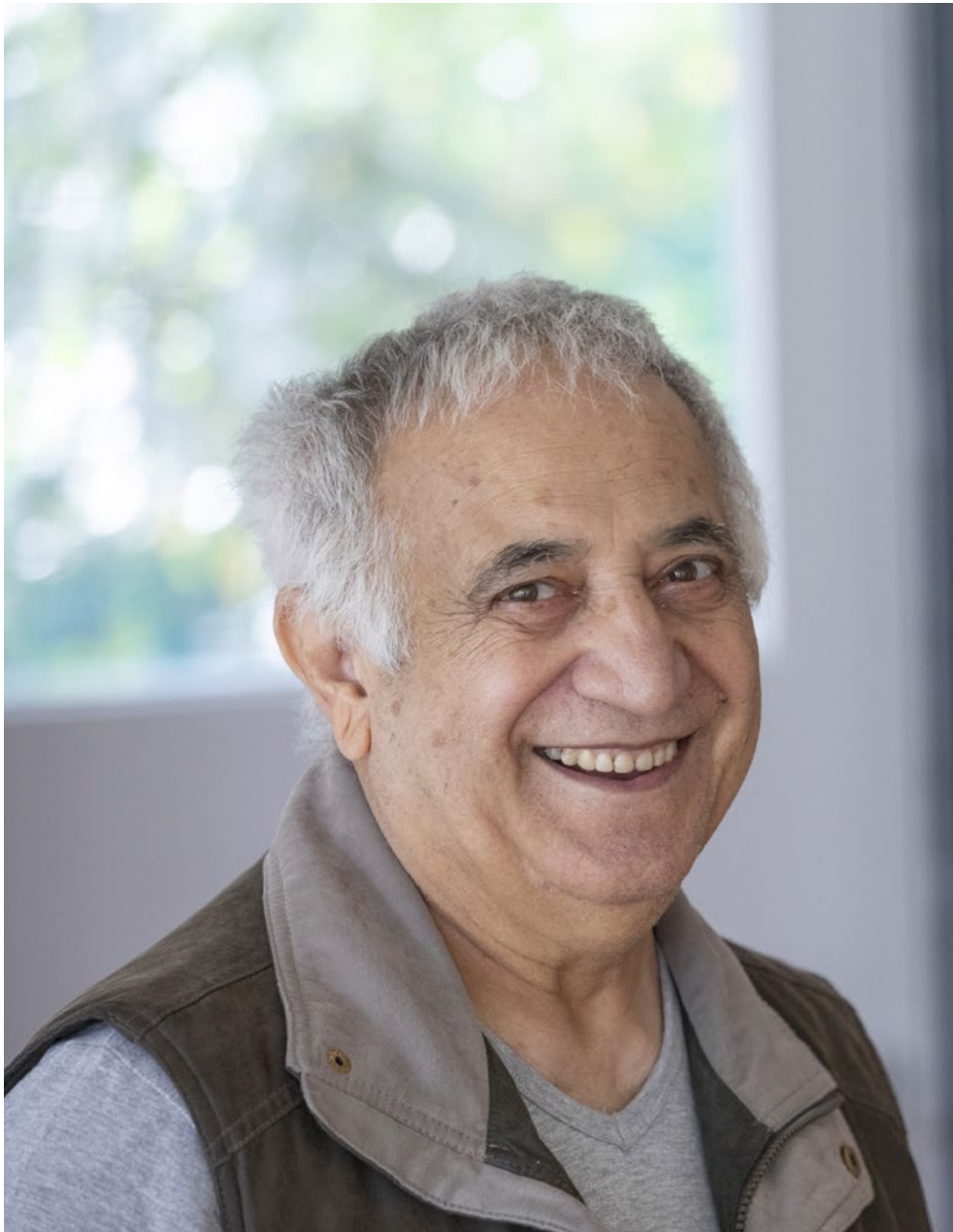
Migranten met dementie

Dementie bij migranten wordt minder snel

herkend, terwijl dementie bij hen door verschillende oorzaken juist vaker voorkomt. Daarom wilde Dementiezorg voor Elkaar de dementiezorg en -ondersteuning verbeteren aan migranten met dementie. Het ondersteunde daarvoor samenwerkingsverbanden met een werkplaats, hield bijeenkomsten met bestuurders en middenmanagement en organiseerde mini-symposia in regio's. Verder begeleidde het diverse praktijkverbetertrajecten specifiek gericht op migranten met dementie. De aanpak wordt nu voortgezet. Ook verschenen er diverse kennisproducten.

Dementiezorg zonder schotten

Dementiezorg voor Elkaar werkte met drie regio's samen om te bezien welke oplossingen er zijn voor financieringsproblemen in dementiezorg en -ondersteuning door de verschillende financieringen. Onder meer ketencoördinatoren, zorgorganisaties, gemeenten, afdelingen Alzheimer Nederland en zorgverzekeraars werkten hieraan mee. Er werden bijeenkomsten gehouden, knelpunten geïnventariseerd, belangrijke stakeholders betrokken, risico-inventarisaties gedaan, experimenten uitgevoerd en geëvalueerd. Het resultaat is een stappenplan om te komen tot

oplossingen voor financieringsvraagstukken in de regio.

Dementiezorg voor Elkaar on tour

Naast de mogelijkheid om Dementiezorg voor Elkaar ondersteuning te vragen, bood het programma ook de mogelijkheid om samen met dementienetwerken vraagstukken te formuleren en op te pakken. 8 regio's maakten hiervan gebruik. Zo werden onder meer een lokale netwerksituatie verkend en regio-bijeenkomsten gehouden om urgente vragen in beeld te krijgen. Naast diverse verbeteringen is er ook een kennisproduct gemaakt over samenwerking, met onder meer tips voor reflectie op integraal werken, tools voor krachtenveldanalyses en werkvormen.

HET CIJFER

65 het aantal implementatietrajecten dat Dementiezorg voor Elkaar heeft uitgevoerd

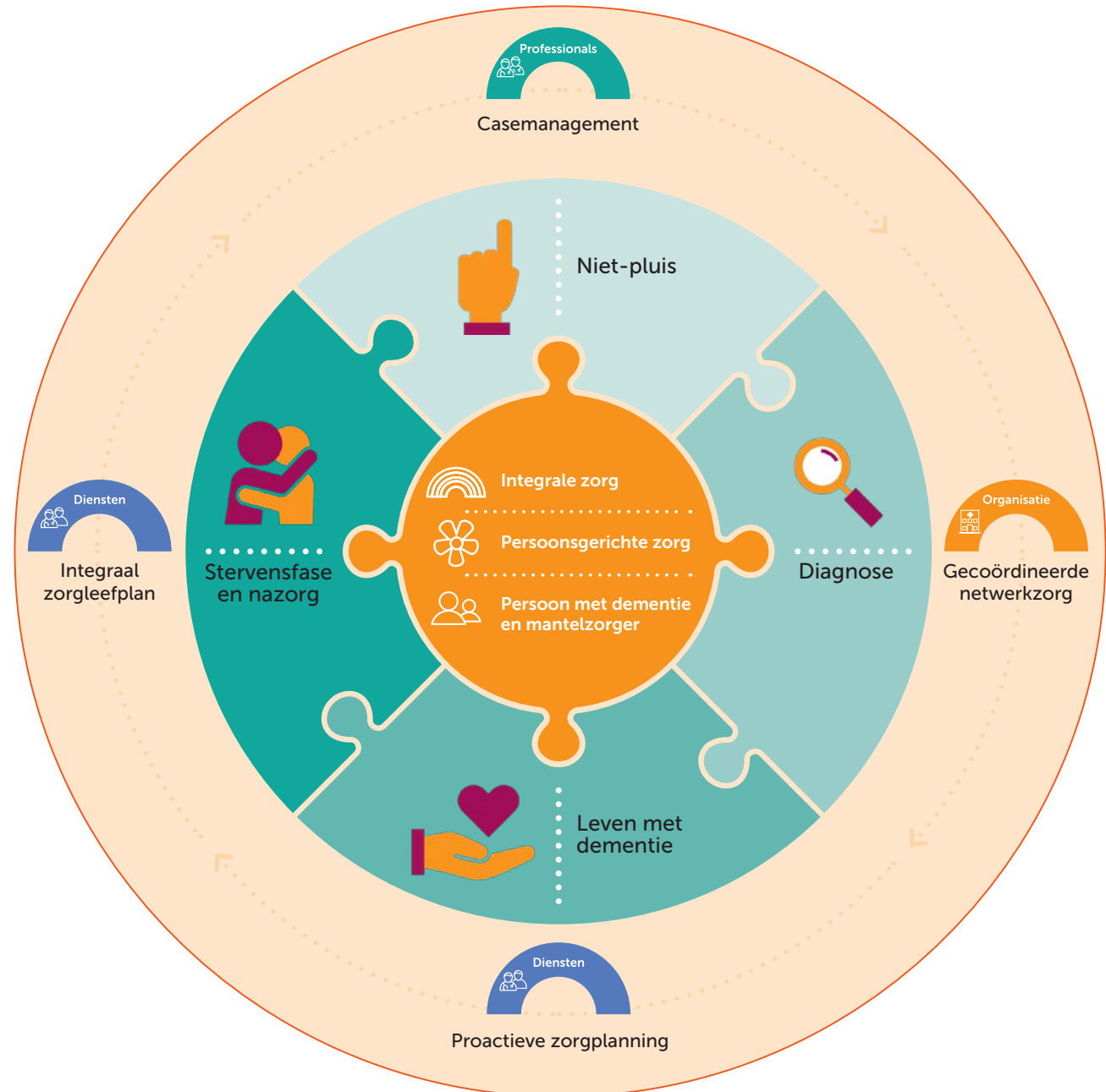
7 Zorgstandaard Dementie herzien

De Zorgstandaard Dementie beschrijft een samenhangende benadering voor het gehele dementietraject, vanuit het perspectief van personen met dementie en hun mantelzorgers. Uitgangspunten daarbij zijn dat die persoonsgericht is (op basis van het model van Kitwood) en integraal (op basis van het regenboogmodel van Valentijn).

Het Zorginstituut heeft de Zorgstandaard Dementie geautoriseerd en maar liefst 22 veldpartijen hebben deze onderschreven. Daaronder vertegenwoordigers van zorgorganisaties, cliënten en mantelzorgers en de zorgverzekeraars, en vele beroepsorganisaties.

Mee aan de slag

'De zorgstandaard is tot stand gekomen door veel partijen samen te brengen, vanuit verschillende oogpunten te kijken, steeds weer terug te koppelen met de praktijk, te discussiëren, te schrijven en aan te passen om uiteindelijk met een resultaat te komen waar we mee aan de slag kunnen!' (Karin Linssen, Dementienetwerken Nederland)

8 Zorgstandaard Dementie herzien

De Zorgstandaard Dementie 2020 vervangt de vorige uit 2013. Alzheimer Nederland maakte van de Zorgstandaard een publieksversie.

Om dementienetwerken te ondersteunen de Zorgstandaard Dementie in te voeren, vonden in vijf regio's proefimplementaties plaats. De netwerken bepaalden waar hun prioriteiten lagen, maakten werkplannen, deden ervaringen op en reflecteerden daarop. Dat heeft geleid tot een op de praktijk gebaseerd implementatieplan. De nieuwe dementiestrategie van het ministerie van VWS geeft aan dat uiterlijk in 2025 alle professionals in elk regionaal dementienetwerk dienen te werken volgens de Zorgstandaard Dementie.

Hernieuwde trouwbelofte

'Alzheimer Nederland is erg blij met de nieuwe Zorgstandaard. Wij zien die als een hernieuwde trouwbelofte. Dat de hele sector deze belangrijk vindt, is de grote winst ten opzichte van de zorgstandaard van jaren geleden.' (Julie Meerveld, Alzheimer Nederland)

Zegt het voort!

'Vergeleken met die van 2013 is de zorgstandaard van 2020 veel compacter en beter leesbaar. Daarnaast is de nieuwe Zorgstandaard heel toegankelijk vormgegeven; mooie schema's en figuren illustreren de tekst. Zegt het voort!' (Peter Bakens, redacteur Denkbeeld)

HET CIJFER

22 partijen hebben zich geschaard achter de herziene Zorgstandaard Dementie

Kennisvoorbeeld: Kennisdossiers Zorgstandaard Dementie

De Zorgstandaard Dementie beschrijft wat goede dementiezorg en -ondersteuning is. Hoe professionals daarmee praktisch aan de slag kunnen, het hoe dus, wordt toegelicht in kennisdossiers. Deze volgen de fasen van het dementietraject zoals ze in de Zorgstandaard Dementie zijn beschreven. Voor iedere fase geven ze aan hoe professionals dat voor elkaar kunnen krijgen, met informatie, tools en goede voorbeelden. Ook wordt expliciet naar de aanbevelingen uit de Zorgstandaard Dementie verwezen. In elke fase is verder extra aandacht voor de specifieke doelgroepen, omdat dementie bij hen vaak moeilijker te herkennen is:

- mensen met dementie op jonge leeftijd;
- mensen met een verstandelijke beperking;
- mensen met een migratieachtergrond.

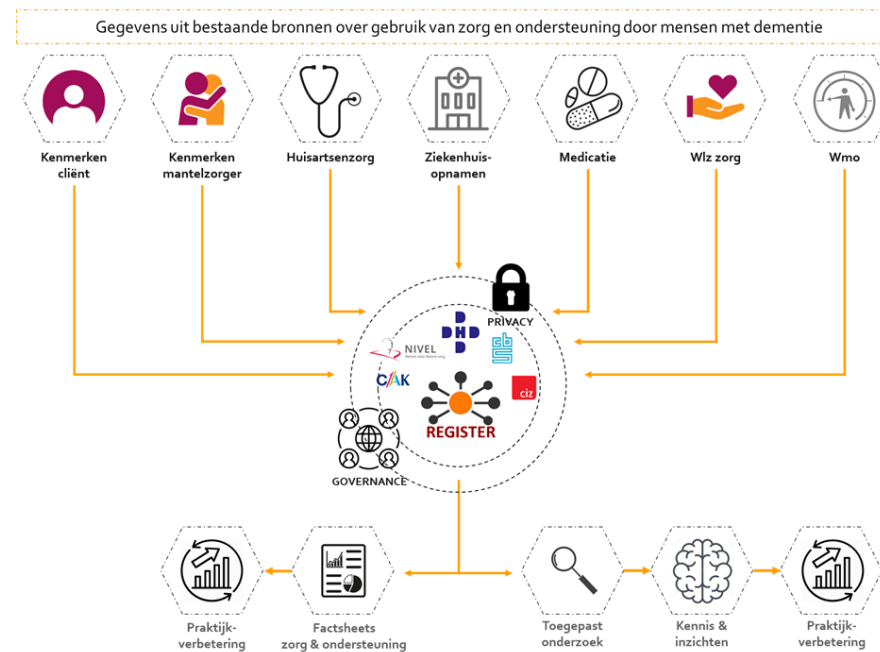
[Bekijk kennisdossiers](#)

9 Register Dementiezorg en Ondersteuning

Het Register Dementiezorg en Ondersteuning geeft beter zicht op het gebruik van zorg en ondersteuning door mensen met dementie. De informatie helpt om het gesprek op gang te brengen over de kwaliteit van de dementiezorg en ondersteuning. Kortom: een hulpmiddel voor het leren en verbeteren op regionaal en landelijk niveau. Adviseurs van Dementiezorg voor Elkaar hielpen netwerken om cijfers te duiden.

Bij de ontwikkeling van het Register is nauw samengewerkt met onder andere Alzheimer Nederland, Dementie Netwerken Nederland

Gewoon doen

'Uiteraard zeg ik: gewoon doen dat Register, want je hoeft geen extra gegevens aan te leveren en je kunt er alleen maar baat bij hebben. Het is wel belangrijk dat we niet te hoge verwachtingen van de cijfers hebben. Cijfers zijn geen absolute waarheid, ze zijn vooral een opstap naar een gesprek dat je bijvoorbeeld kunt voeren met zorgkantoren, verzekeraars en de gemeenten.'
(Els van der Veen, netwerkcoördinator)

(DNN) en het ministerie van VWS, zodat de gegevens aansluiten bij de wensen en behoeften vanuit de praktijk.

Het Register maakt gebruik van al beschikbare bronnen met gegevens over zorg en ondersteuning die mensen met dementie gebruiken. Dat heeft geleid tot een fysiek register bij het Centraal Bureau voor de Statistiek, waar in een beveiligde omgeving gegevens uit verschillende bronnen op persoonsniveau aan elkaar zijn gekoppeld. Er zijn zes factsheets gepubliceerd over het

gebruik van dementiezorg of ondersteuning. De factsheets geven inzicht in cijfers op zowel landelijk niveau als op het niveau van zorgkantoorregio's. Er zijn ook aanbevelingen gedaan voor de verdere ontwikkeling van het Register.

In pilots met zes dementienetwerken is nagegaan of zij de informatie uit het Register konden gebruiken voor het regionaal leren en verbeteren. Ook zijn hun wensen en behoeften in kaart gebracht voor de doorontwikkeling van het Register.

10 Kennis ophalen en delen

Het ophalen en delen van kennis liep als een rode draad door het programma. Doel was professionals stelselmatig te stimuleren gebruik te maken van producten en diensten die binnen het programma werden ontwikkeld en samenwerkingsverbanden te wijzen op de mogelijkheden om ondersteuning te krijgen.

Zo hield Dementiezorg voor Elkaar meer dan 50 bijeenkomsten om offline kennis te delen. Het programma organiseerde die zelf, maar sloot ook regelmatig aan bij andere bijeenkomsten. Verder ontwikkelde het meer dan 100 kennisproducten om de kennis die in het programma werd opgedaan en goede voorbeelden verder te brengen. 25 daarvan waren direct het resultaat van een implementatietraject.

De website <https://dementiezorgvoorelkaar.nl> speelde een centrale rol in het programma. Verder gaf Dementiezorg voor Elkaar een maandelijkse digitale nieuwsbrief uit (circa 1500 abonnees) en maakte het gebruik van socialemediakanalen.

Collectief

'Impliciete kennis maken we expliciet, individuele kennis maken we collectief'
(Robbert Huijsman, oud-programmamanager Dementiezorg voor elkaar)

HET CIJFER

111 het aantal ontwikkelde en beschikbaar gestelde kennisproducten